

Faito'ō Huhumalu'i Mei He HPV (Human Papillomavirus)

KO E FAITO'Ō HUHUMALU'I KE TOKONI KE HAO MEI HE KANISĀ 'O E TAUNGAFA'NAU'

●●● Foomu Mei He 'Apiako Ke Fakahā Pe 'Oku Loto Pe Ta'eloto

'Oku fai ta'etotongi 'i he ngaahi 'apiako' 'a e huhumalu'i', ke tokoni ke malu pe hao ai 'a e fānau fefine' mo e kau finemu' mei ha pihia 'i he fa'ahinga 'e 4 'o e vailasi HPV' 'aia 'oku ne fakatupu 'a e lefetona 'i honau tapu' pea mo e kanisā 'o e taungafanau'.

Ko e ngaahi fakamatala 'i he 'ū peesi hoko', 'e tokoni atu ki ha'o fili pe te ke loto ke ke huhumalu'i 'i 'apiako pe 'ikai.

Kātaki 'o lau fakalelei pea ke mou alea kotoa ki ai pea 'i he mahino mo maau 'a ho mou loto', pea toki fakamo'oni 'i he foomu' 'o fakafoki ki he 'apiako'.

Kapau 'oku si'i hifo 'i he ta'u 16 'a e ta'ahine 'oku ke tauhi', 'e fiema'u koe ke ke fakamo'oni hingoa ma'ana. Kapau 'oku ta'u 16 pe lahi ange ai, 'e lava ke fakamo'oni hingoa pe ia.

Kātaki 'o fakamo'oni 'i he foomu' pea fakafoki ki he 'apiako'.

Ko e ha 'a e vailasi HPV?

Ko e HPV koe vailasi pe ia 'oku lahi 'a 'ene 'asi'. Ka pihia ha taha 'i he ni'ihi 'o e fa'ahinga vailasi HPV 'e ala tupu mei ai 'a e kanisā 'o e taungafanau pe ko e ngaahi lefetona 'i honau tapu'.

Ko e ngaahi vailasi HPV 'oku ne fakatupu 'a e kanisā 'o e taungafanau' pea mo e lefetona 'i he tapu' 'oku mafola atu ia 'i he mōhenga 'a tangata mo fafine (sexual contact). 'I he toko 5 kotoa pē, 'e ala pihia ai ha toko 4 'i he vailasi ni lolotonga 'enau mo'ui 'o lahi taha 'e ne hoko 'i he vaha'a 'o e ta'u 16 mo e 20.

Ko e taimi lahi 'e toe pulia atu 'a e vailasi HPV 'iate ia pē 'o 'ikai ke hoko ai ha kanisā 'o e taungafanau' – pea ko e pulia 'eni neongo na'e 'ikai fai ha faito'o ki ai.

Ko e hā koā 'a e kanisā 'o e taungafanau'?

Ko e kanisā 'o e taungafanau' 'oku tu'u ia 'i he cervix 'a ia ko e fehokotaki'anga 'o e taungafanau' pea mo e halangatama'. Ko e kanisā 'o e taungafanau' 'oku tupu ia mei he pihia 'i he HPV 'o 'ikai ke sai 'iate ia pe, kae mo'ui hake ai 'a e fanga ki'i sela (cell) mahamahaki 'i he fehokotaki'anga 'o e taungafanau' mo e halangatama'. Kapau leva 'e 'ikai ke fakatokang' i pe faito'o 'a e fanga ki'i sela ni 'e faai atu pē 'o iku ia 'o kanisā ai 'a e taungafanau'.

Kapau 'e huhumalu'i 'a e fānau fefine' 'i he taimi ni, 'e ala si'isi'i ange ai ke 'asi ha ngaahi faka'ilonga 'o e mahaki' 'i hono sivi kinautolu pe ko ha'anau puke he kanisā 'o e taungafanau 'i he 'enau lahi hake.

Ko e hā 'a e huhumalu'i?

Ko e faito'o huhumalu'i HPV 'oku ui ko e Gardasil® pea 'oku lava ke ma'u ai ha malu'i mei he fa'ahinga 'e 4 'o e vailasi HPV. Ko e fa'ahinga HPV 'e 2 mei heni 'oku na lava 'e naua 'o fakatupu 'a e kanisā taungafanau 'i he toko 7 mei he toko 10 kotoa pe 'oku nau puke he mahaki ni. Pea ko e fa'ahinga HPV 'e 2 kehe 'e tupu mei ai ha lefetona 'o e tapu' 'i he kakai 'e toko 9 'i he toko 10 kotoa pe 'oku nau mo'ua he mahaki ni.

Kapau 'e huhumalu'i 'a e fanau fefine, 'e kei fiema'u pe ke nau sivi taungafanau (smear test) 'i ha'anau lalahi hake?

'Io. Ko e huhumalu'i' ni 'e 'ikai te ne malu'i kotoa 'e ia 'a e fa'ahinga vailasi HPV kotoa pē 'oku ne fakatupu 'a e kanisā 'o e taungafanau'. 'Oku faka'ai'ai 'a e kakai fefine kotoa pē, ta'u 20 ki he 70 ke sivi fakata'u 3 'a honau taungafanau' 'o kapau 'oku 'ikai ke nau kei taupo'ou. Ko e malu'i lelei taha mei he kanisā 'o e taungafanau' ko hono fai fakatouloua 'a e huhumalu'i HPV pea mo e sivi taungafanau (smear test).

'Oku anga fēfē 'a e malu'i 'oku ma'u mei he huhumalu'i?

Ko e faito'o ni 'oku ne faka'ai'ai 'e ia 'a e malu'i fakaenatula 'o e sino' ke toe longomo'ui ange ke malu ai mei he fa'ahinga vailasi HPV 'e 4.

'Oku lahi mo lelei fēfē 'a e malu'i 'oku ma'u mei he huhumalu'i?

Kuo 'osi fakamahino mai 'oku peseti 'e 95 ki he 100 'a e lava 'e he faito'o ni ke ta'ofi 'aki ha pihia mei he fa'ahinga 'e 4 'o e vailasi HPV. Ko e fa'ahinga 'e 4 ko'eni 'e ala ke tupu mei ai ha kanisā 'a e toko 7 mei he toko 10 kotoa pē kuo nau pihia. 'Ikai koia pē ka 'oku nau toe fakatupu foki mo e lefetona 'o e tapu' 'i he toko 9 mei he toko 10 kotoa pē.

Ko e malu'i lelei taha 'e ma'u mei he faito'o' 'e ma'u ia 'o kapau 'e huhumalu'i 'a e fānau fefine ni kimu'a pea toki hū 'a e vailasi HPV ki honau sino' 'a ia 'oku totonu ke fai 'a e huhumalu'i kimu'a 'i ha'a nau toki mōhenga mo ha hoa.

Neongo 'e toki fai ha nonofo pe mōhenga mo hano hoa he kaha'u', ko hono huhumalu'i 'i he taimi ni 'e ala hao ai mei ha pihia 'i he vailasi HPV 'a ia 'oku ne fakatupu 'a e kanisā 'o e taungafanau.

'E kei 'aonga pē foki 'a e faito'o ni ki he kau finemui kuo nau 'osi nonofo pe mōhenga mo hanau hoa koe'uhi ko e kalasi vailasi HPV 'e 4 te nau ala pihia ai pea 'oku tātaiataha ke nau pihia faka'angataha he ngaahi vailasi' hono kotoa. Koia ai 'e lava 'e he faito'o ni ke malu'i kinautolu mei ha vailasi kuo te'eki ai ke nau pihia ai.

'E toe lava foki ke tokoni 'a e faito'o ni ke malu'i kinautolu mei he ngaahi kanisā 'e ni'ihi 'oku hāhāmoloia 'o hange ko e ngaahi kanisā 'o honau tapu' (genital cancers) 'oku tupu mei he HPV.

Ko e hā hono fuoloa hono malu ha taha 'e he faito'o ni?

'Oku kei fai atu pē foki 'a e ngaahi fakatotolu ki heni koia ai 'oku te'eki ai ha ma'u pau ki hono fuoloa totonu' ka 'oku 'i ai 'a e tui 'e tolonga fuoloa. 'I he lolotonga ni 'oku 'osi 'ilo'i ko e 'osi 'a e ta'u 'e 5 mei he fai 'o e huhumalu'i 'oku kei 'aonga mo mālohi pe 'o 'ikai ha'a ne holo hifo.

'Oku malu (safe) fēfē 'a e huhumalu'i ko 'eni?

'Oku lahi hake 'i he ngaahi fonua 'e 100 tupu kuo nau ngāue'aki 'a e huhumalu'i ni pea 'oku hā mai 'oku sai pe. Ko hono fakangofua ke ngāue'aki 'a e faito'o ni 'i Nu'usila na'e makatu'unga ia he ola 'o hano fuofua 'ahi'ahi'i fakafaito'o (clinical trials) 'i he kakai 'e toko 20,000 'o kau atu ki ai pea mo hono 'ahi'ahi'i 'i Nu'usila ni foki. 'E kei fai foki 'a hono sivi mo toutou vakai'i pe 'oku hao ai pē 'a e huhumalu'i ni 'i Nu'usila mo tu'apule'anga foki.

'E 'ikai ke uesia 'e he huhumalu'i HPV 'a e malava ke fanau 'a e kakai fefine'.

Ka toe fiema'u ha fakamatala fekau'aki moe malu (safety) 'a e faito'o huhumalu'i ni, vakai ki hono fakaiiki'i 'i he takafi 'i mui 'o e tohi ni 'i he Consumer Medicine Information pe ko e uepisaiti www.cervicalcancervaccine.govt.nz pe telefoni 0800 IMMUNE (0800 466863).

'E lava ke 'asi mai ha faka'ilonga 'oku fepaki kovi (reactions) mo e sino 'a hono ngāue'aki 'a e huhumalu'i?

'Oku tatau pē 'eni mo e huhumalu'i kotoa pē, he 'i he taimi 'e ni'ihi 'e mamahi'ia mo kula honau uma, langa pe aake 'a e mata'i huhu.

Ko e ngaahi faka'ilonga 'eni 'e ala 'asi mai pea fa'a hoko ia 'i he 'uluaki 'aho' pe ko e 'aho hono ua':

- mofimofi (ongo'i 'afu pe vela)
- tokatokakovi (ongo'i puke), lua
- pongia, ninimo (ongo'i oku ma'ama'a e 'ulu)
- langa'ulu
- ongo'i faingata'a'ia (ongo'i puke, felaangaaki mo mamahi'ia)
- fakakulokula mo petepete 'a e kili (kilingano).

'Oku 'osi 'ilo'i 'a e fepaki kovi lahi 'e 1 'a e faito'o ni mo sino ('oku ui ko e anaphylaxis) ka 'oku tataitaha 'o fakafuofua 'oku hoko 'eni 'i fo'i faito'o (doses) 'e 3 mei hono ngāue'aki 'o e fo'i faito'o (doses) 'e 1 miliona. Pea 'oku meimei ke 'asi mai 'a e fepaki kovi ni ia he 'osi pē ha ngaahi miniti si'i mei hono fai 'o e huhu. Ko e neesi 'a'ahi (public health nurse) kotoa pē kuo 'osi ako'i kinautolu mo 'oange 'a e ngaahi me'angāue ke nau mateuteu 'i ha hoko ha me'a pehe ni.

'E vakai'i mo tauhi 'e he neesi 'a'ahi (public health nurse) 'a e fānau fefine 'i ha miniti 'e 20 hili 'a hono huhu kinautolu. Ko e founa angamaheni ia ki he huhumalu'i kotoa pē. 'E 'oange foki 'e he neesi ki he ta'ahine takitaha 'a e foomu kuo 'osi hiki ai 'a e faitu'u mo e taimi na'e fakahoko ai 'a e huhu'.

Kapau leva 'oku ke hoha'a ki he mo'ui lelei 'a ha ta'ahine 'oku ke tauhi 'i he hili hono huhumalu'i, fetu'utaki ki he neesi 'a'ahi' (public health nurse) pe ko ho'o tōketā fakafāмили.

'Oku matu'aki mahu'inga ke fakahā leva ki he neesi 'a'ahi' (public health nurse) pe ko e tōketā 'oku mou ngāue'aki ha uesia fakasino 'oku hoko fakafokifā he hili pē 'a e huhumalu'i. Ko e ngaahi uesia 'oku hoko 'i he 'osi ha huhumalu'i 'oku totonu ke fakahoko ia ki he Centre for Adverse Reactions Monitoring 'e he kau tōketā pe neesi 'oku nau tauhi ho'o mo'ui lelei pe ko ho'o fakahoko hangatonu pe 'e koe. Fakahā mo 'eke ki he neesi pe tōketā ha ngaahi faka'ilonga 'oku ke hoha'a ki ai tupu mei he huhumalu'i.

Ko hai 'oku 'ikai totonu ke kau he huhumalu'i?

'Oku 'ikai totonu ke huhumalu'i ha fānau fefine na'e 'osi hoko ha fepaki lahi honau sino mo e faito'o ni 'o nau mei mate ai (hypersensitivity pe ko e anaphylaxis) tupu mei ha me'a 'oku 'i he faito'o ni pe na'a nau 'osi ongo'i puke lahi hano huhumalu'i kinautolu 'aki 'a e faito'o ni kimu'a atu (vakai ki he peesi 'i mui ki he ngaahi me'a 'oku 'i he faito'o huhumalu'i).

'Oku 'ikai totonu ke huhumalu'i ha kakai fefine feitama.

'Oku angafēfē hono fakahoko 'o e huhumalu'i?

Ko e huhumalu'i'ni 'oku huhu'i tu'o 3 'i he funga uma' pea ke fai kotoa ia ke 'osi 'i he māhina 'e 6.

Ko e hā e me'a 'e hoko kapau 'e liliu 'eku fakakaukau?

Kapau na'a ke 'osi fakahā 'oku ke tali ke huhumalu'i koe pea toe liliu ho'o fakakaukau (kimu'a pea 'osi hono fai ho huhu) kātaki 'o fetu'utaki ki he neesi 'a'ahi (public health nurse) 'o fakahā ki ai.

Kapau 'e 'ikai teu loto ke fai hoku huhumalu'i 'i 'apiako 'e lava nai keu toki huhumalu'i 'i ha taimi kehe?

'Io. Ko e huhumalu'i HPV 'oku lava pe ke fakahoko ia 'e ha tōketā fakafāмили, ngaahi senitā ki he mo'ui lelei, pe ngaahi kiliniki Family Planning. 'Oku 'ataa ia ki he fānau fefine mo e kau finemui kuo nau nofo mei he ako', pe 'oku te'eki ai ke nau 'ilo ki ai, pea mo kinautolu 'oku 'ikai kenau kau ki he huhu 'i 'apiako, pe 'oku 'ikai tenau fie huhu 'i he 'apiako. 'Oku ta'etotongi 'a e huhumalu'i ni ki he fānau fefine na'e fanau'i 'i he 'aho 1 'o Sanuali 1990 pe ki mui mei ai.

Ko e fānau fefine na'e fā'ele'i 'i he 1990 mo e 1991 'e lava ke fai honau huhumalu'i 'uluaki ('oku tu'o tolu foki) mei he taimi ni 'o a'u ki he 31 Tisema 2011. Ko e fānau fefine na'e toki fanau'i 'i he 1992 'o faai mai, 'e 'atā ke fai leva honau 'uluaki huhumalu'i mei he taimi ni 'o a'u ki he hoko honau ta'u 20.

It
takes
Three

TEU MA'U MEI FE HA NGAHI FAKAMATALA FAKAIKIKI KI HE ME'A NI?

- **Talanoa ki he neesi 'a'ahi (public health nurse), pe ko ho'o tōketā pe neesi 'oku ke ngāue'aki.**

- Vakai ki he uepisaiti www.cervicalcancervaccine.govt.nz ('aia 'e lava ke ke toe fehokotaki ai mo e ngaahi uepisaiti kehekehe 'i Nu'usila mo tu'apule'anga foki pea mo e ngaahi fakamatala pau mo fakamo'oni mo e fakaiikiiki fekau'aki mo e ngaahi fakahinohino 'i he foomu ni).

- **Telefoni ta'etotongi 0800 IMMUNE (0800 466863).**

Fetu'utaki ki he neesi 'a'ahi (public health nurse), kapau te ke fiema'u ha tokoni ki hono fakafonu 'o e foomu ko'eni, pe ko ha'o fiema'u 'a e foomu ni 'i ha 'i ha lea kehe.

Fakamatala Fakaikiiki Fekau'aki mo e Faito'o mo e Anga 'Ene Ngāue

- Gardasil® ko ha faito'o huhumalu'i 'oku tokoni ke ma'u ha malu'i mei he ngaahi mahaki ko'eni 'oku fakatupu 'e he Human Papillomavirus (HPV) kalasi 6, 11, 16, mo e 18: ko e kanisā 'o e taungafanau, ngaahi 'ile'ila (lesions) mahamahaki 'o e taungafanau 'oku 'asi he sivi taungafanau (smear test), kanisā 'o e 'ao pea mo e halangatama, lefetona 'o e tapu pea mo e vailasi HPV.
- Ko e fo'i fua (dose) 0.5 ml kotoa pē 'o e faito'o ni 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a ni: ko e 20 mcg 'o e HPV 6 L1 protein, 40 mcg 'o e HPV 11 L1 protein, 40 mcg 'o e HPV 16 L1 protein pea mo e 20 mcg 'o e HPV 18 L1 protein.
- Ko e fo'i fua 0.5 ml kotoa pē 'o e faito'o ni 'oku fakahū ai 'a e ngaahi momo'i me'a ni: aluminium (amorphous aluminium hydrophosphate sulphate), māsimā (sodium chloride), L-histidine, polysorbate 80, sodium borate pea mo e vai kuo 'osi haka fakama'a. Ko e ngaahi me'a ni kotoa 'oku ngāue'aki ia he ngaahi faito'o mo e faito'o huhumalu'i lahi.
- Ko e faito'o huhumalu'i ni 'oku 'ikai ke fakahū ai ha me'a fakatolonga pe faito'o antibiotics, pe ko ha fa'ahinga me'a mei he sino 'o e tangata' pe momumanu.
- Ko e faito'o huhumalu'i ni 'oku ngaahi ia he founa 'oku fakaili mei he 'isite fakatupu pea 'e 'asi ha 'isite he faito'o (Saccharomyces).
- 'Oua na'a ke huhumalu'i kapau na'a ke 'osi fepaki kovi koe mo e Gardasil® pe ko e ngaahi me'a 'oku ngaahi 'aki.
- Ko e ngaahi faka'ilonga 'o ha fepaki mo e faito'o 'oku kau ai 'a e mamahi, fakakulokula, aake mo taka'uli he mata'i huhu, mofi, faingata'a e manava (no'osia e halangamanava) pe ko ha ngaahi faka'ilonga 'oku fepaki mo uesia lahi fakasino 'aupito.
- 'Oku 'i ai mo ha ngaahi faka'ilonga kehe 'e ala 'asi mai ka 'e taitaitaha. Ko e ngaahi faka'ilonga ni kotoa kuo 'osi lisi kakato

atu 'i he ngaahi fakamatala fakafaito'o ko e Consumer Medicine Information and Datasheet 'i he uepisaiti Medsafe: www.medsafe.govt.nz

- Kapau 'e 'asi ha ngaahi faka'ilonga ngali kehe pe fakatu'utāmaki he 'osi 'a e huhu Gardasil® kātaki 'o fetu'utaki he vave taha ki ho'ō tōketā pe ko kinautolu 'oku nau tokanga'i 'a ho'ō mo'ui lelei.
- Ko e kakai fefine kotoa pē kuo nau feitama lolotonga ia 'oku te'eki ai ke kakato 'a e huhumalu'i 'e 3, 'oku totonu ke toki fakakakato 'enua huhumalu'i 'i he hili ha'anau fā'ele.
- Kapau 'oku hoko kiate koe ha ni'ihi 'o e ngaahi me'a ko 'eni, kātaki 'o fakahā ki he neesi 'a'ahi, tōketā pe ko 'ene neesi ngāue ke nau 'ilo mo fai ha'a nau tu'utu'uni ki mu'a pea ke toki fakamo'oni ke fai ho huhumalu'i: kapau 'oku 'iai hao mahaki toto pe ko e fānoa 'a e toto' pe 'oku tō lalo 'a e malu'i fakaenatula 'o e sino tupu mei ha mahaki tupu 'i manava pe ko ha'ō mo'ua he mahaki ko e Human Immunodeficiency Virus (HIV).
- Ko e Gardasil® ko e faito'o ke ngāue'aki 'i ha fakangofua 'e he tōketā pea ko e faito'o kotoa pe 'oku 'i ai hono 'aonga pea mo hono fakatu'utāmaki. Talanoa mo ho'ō tōketā pe neesi ke mahino kiate koe 'a e ngaahi 'aonga mo e fakatu'utāmaki 'o e faito'o huhumalu'i pea fakapapau'i pe 'oku totonu ke ke huhumalu'i pe 'ikai.
- 'Oku 'ikai 'uhinga e huhumalu'i ia ke tuku ai 'a e ngaahi sivi taungafanau angamaheni. 'Oku fakahinohino 'e he Ministry of Health ke sivi fakata'u 3 'a e taungafanau 'o e kakai fefine mei he ta'u 20 kae 'oua leva kuo nau ta'u 70 'okapau ne nau 'osi mōhenga mo ha hoa.

'E ma'u 'a e ngaahi fakamatala kakato ma'a kinautolu te nau ngāue'aki 'a e faito'o ni mei he Consumer Medicine Information 'i e uepisaiti Medsafe: www.medsafe.govt.nz

Ko hono tauhi malu 'o e ngaahi fakamatala

'E 'osi ma'u mai mei he ngaahi 'apiako 'a e ngaahi fakamatala 'o hange ko e hingoa 'o e fānau ako fefine, fika honau loki ako, 'aho fā'ele'i, tu'asila pe mo e matakali. Na'e tonu ke 'osi fakahā atu 'eni 'e he 'apiako ke ke 'ilo. Ko e ngaahi fakamatala ni pea mo e ngaahi me'a koia 'e ma'u mai mei ho'ō fakafonu 'a e foomu ni 'e tokoni ia ki hono fakalele mo pule'i 'o e polokalama huhumalu'i ni.

Ko e ngaahi fakamatala mei he foomu ni fakataha pea mo e ngaahi fakaikiiki 'o e huhumalu'i kotoa, pe na'e fakahoko pe ikai, 'e tauhi ia 'i he lekooti huhumalu'i fakaako School-based Vaccination System (pe tauhi ia 'i he ngaahi lekooti 'a e poate fakavahe [district health board] he vāhenga 'oku ke nofo ai) pea 'e 'ave 'a hono konga ki he lesisita 'oku tauhi kotoa ai 'a e ngaahi fakamatala ki he huhumalu'i kotoa pe he fonua ni pe ko e National Immunisation Register.

Ko e School-based Vaccination System ko e tauhi'anga ia 'o e ngaahi fakamatala (database) kuo fokotu'u 'e he ngaahi poate fakavahe (district health boards) ke hiki mo fakama'opo'opo ki ai 'a e ngaahi huhumalu'i fakaako. Ko e National Immunisation Register ko e tauhi'anga ia 'o e ngaahi lekooti huhumalu'i kotoa pe he fonua ni kuo fai ma'ae fānau iiki 'i Nu'usila pea mo ha fa'ahinga polokalama huhumalu'i pe 'e fai pea 'oku 'i he Ministry of Health 'eni.

Ko e ngaahi fakamatala 'i he foomu ni, pea mo e School-based Vaccination System pea mo e National Immunisation Register 'oku tauhi malu ia 'o fakatatau ki he ngaahi tu'utu'uni 'a e Health Information Privacy Code. Ko e ko e kau ngāue ma'u mafai ma'olunga pe he ngāue'anga mo'ui lelei kuo 'osi fakamafai'i 'e ngofua ke nau sio, ngāue'aki pe liliu ha me'a ai. Ka 'e ngofua ke

ke sio koe 'i he ngaahi fakamatala fekau'aki mo koe 'o fakatonutonu ha ngaahi fehaalaaki: kapau 'oku ke fiema'u ke fai ia pea ke fetu'utaki ki he neesi 'a'ahi pe ko ho'ō tōketā fakafāmili.

'E ngāue'aki 'e he kau neesi 'a'ahi (public health nurse) 'a e ngaahi fakamatala 'i he School-based Vaccination System mo e National Immunisation Register ke 'ilo mei ai 'a e tamaiki fefine mo e kau finemu na'e 'ikai ke fai kotoa honau huhumalu'i pe na'e totonu ke huhumalu'i ka na'e te'eki ke fai. 'E lava ke 'ilo'i heni 'a e fānau fefine mo e kau finemu na'e 'ikai ke nau loto ke nau huhumalu'i HPV.

Ko ha ngaahi fakamatala 'oku puli pe 'ikai ke 'asi ai ha hingoa 'o ha taha, 'e lava ke ngāue'aki ia 'i ha fakatotolo pe fekumi pe ko hono fokotu'utu'u ha ngaahi ngāue fo'ou ke fai.

Kapau 'e toe fiema'u ha ngaahi fakaikiiki ki he fengāue'aki 'a e ngaahi 'apiako ke 'ilo 'a e fānau ako he ngaahi 'apiako takitaha, tauhi malu pea mo hono ngāue'aki ha ngaahi fakamatala 'oku nau tauhi pea ke vakai ki he ngaahi tu'utu'uni 'a e poate fakavahe (district health board) fekau'aki mo e ngaahi me'a ni pe ko ha vakai ki he uepisaiti www.cervicalcancervaccine.govt.nz. Kapau 'oku toe 'iai ha'ō ngaahi fehu'i fekau'aki mo e ngaahi fakamatala 'oku totonu ke tauhi malu pea ke 'imeili ki he enquiries@privacy.org.nz pe ko ho'ō fetu'utaki ki he Privacy Commissioner he telefoni ta'etotongi ko e 0800 803 909.

Ke fetu'utaki pea mo e neesi 'a'ahi (public health nurse):

www.cervicalcancervaccine.govt.nz